

Niklas Natt och Dag

1795

HONICÍ PSI

přeložila Romana Švachová

ARGO

Niklas Natt och Dag 1795

HONICÍ PSI

Ze švédského originálu *1795*,
vydaného nakladatelstvím Forum
ve Stockholmu roku 2021,
přeložila a poznámkami opatřila Romana Švachová.

Podle švédského originálu
graficky upravil Libor Batrla.
Sazbu zhotovil Karel Koutský.

Redigovala Viola Somogyi.
Odpovědná redaktorka Hana Zahradníková.

Korektorka Soňa Čapková.
Technický redaktor Milan Dorazil.

Vydalo nakladatelství Argo,
Milíčova 13, 130 00 Praha 3,
argo@argo.cz, www.argo.cz,
roku 2023 jako svou 5125. publikaci.
Vytiskla tiskárna Těšínské papírny.
Vydání první.

ISBN 978-80-257-4022-4

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod KOSMAS

Sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

Tel.: 226 519 383

E-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit
v přátelském internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

*Kdopak drží konec nitky, jež nás vede
temným bludištěm našich vášní?*

DONATIEN-ALPHONSE-FRANÇOIS DE SADE, 1795

POSTAVY ZMIŇOVANÉ V ROMÁNU 1795. *HONICÍ PSI*

Tycho Ceton: odpadlík z řádu Eumenid; dříve otrokář ve švédském Karibiku, po návratu do vlasti se stal mecenášem sirotčince Hornsberget, aby dobročinností zastíral své zločiny. Nepřímo jde o vraha manželky Erika Tři Růže a o strůjce jeho neštěstí. Co sirotčinec lehl popelem, je na útěku, zůstal bez peněz a nemá se čím bránit.

Jean Michael Cardell: říká se mu Mickel. Sloužil u dělostřelectva. V námořní bitvě u Svensksundu přišel o levou ruku, od té doby se ve Stockholmu žíví jako biřic. Jeho osudné pochybení vedlo k požáru Cetonova sirotčince. V požáru uhořela dvojčata Anny Stiny Knapové, což si Cardell vyčítá. Ošklivě se popálil, avšak svědomí ho sžírá a pálí o poznání více než kůže.

Cecil Winge: právník a spolupracovník policejního ředitelství ve Stockholmu; ztělesnění racionality. Mrtev, pohřben.

Emil Winge: Cecilův mladší bratr. Věčný student na univerzitě v Uppsale. Bouří se proti otcovým nárokům a očekáváním. Cardell ho přiměl převzít bratrovu roli, což mělo neblahé následky. Kdysi šlo o choromyslného opilce, alkoholem si pomáhal od bludů. Nyní abstinuje.

Anna Stina Knappová: odsouzena pro smilstvo, avšak z káznice na ostrově Långholmen prchla; vdova, právě přišla i o děti. Obchodník s lidmi Dülitz jí dal za úkol proniknout k velezrádkyni Magdaleně Rudenschöldové, která byla na Långholmenu přechodně vězněna, a přinést od ní dopis se jmény všech, kteří se zapojili do spiknutí šlechtice Gustafa Maurice Armfelta proti regentskému režimu řízenému baronem Reuterholmem.

Maja a Karl: dvojčata Anna Stiny. Během požáru sirotčince Hornsberget děti shořely na prach a popel. Nedožily se ani svých prvních narozenin.

Erik Tři Růže: mladý šlechtic, kdysi umístěn do blázince ve stockholmské čtvrti Danviken. Před časem prodělal trepanaci lebky. Ceton jej podvedl, Erik se mu proto pomstil: podpálil jeho sirotčinec. Žháře ještě v záři plamenů v záchvatu vzteku zabil Cardell.

Osamělka Lisa: tulačka, která se na léto vrací do lesa Velký Stín u Stockholmu. V krušné chvíli se Anně Stině stala pomocnicí, avšak na podzim dostala svému přízvisku, když prchla před odpovědností na jih.

Petter Pettersson: správce káznice na ostrově Långholmen. Výměnou za dopis od Magdaleny Rudenschöldové, který si vzal coby zálohu, nechal Annu Stinu jít. Slib, jež mu dala, však nedodržela.

Isak Reinhold Blom: tajemník stockholmského policejního ředitelství a nepříliš nadaný básník. Býval kolegou Cecila Wingeho a nyní drží ochrannou ruku nad jeho mladším bratrem.

Dülitz: přistěhovalec z Polska. Obchoduje s lidskými životy.

Miranda Cetonová: Tychonova choť. Ochrnula, upoutána na lůžko už nechce žít, ale manžel ji k tomu nutí. Pomohla Wingemu a Cardellovi během pronásledování Cetona, třebaže ji k tomu vedly vlastní důvody.

Gustav III.: z vůle Boží král švédský, gótský a vendský. Postřelen na maškarním plese v Opeře, v březnu 1792 na následky zranění sko-
nal.

Gustav Adolf Reuterholm: nejvlivnější představitel regentského režimu, v zásadě jde o panovníka říše. Říká se mu velkovezír; vztahovačný marnivec odhodlaný vyhubit všechny zbývající gustaviány, přívržence starých pořádků.

Vévoda Karel: mladší bratr nebožtíka krále, regent vládnoucí jménem nezletilého krále až do jeho osmnáctin. Politika ho nezajímá, jde o poslušnou loutku barona Reuterholma.

Vévoda Fredrik Adolf: mladší bratr Gustava III. Zbytné princátko. Bonviván.

Gustav Adolf: jediný syn Gustava III., králem pouze formálně, zatím nedosáhl plnoletosti, říši oficiálně spravuje jeho poručník vévoda Karel.

Gustaf Mauritz Armfelt: oblíbenec nebožtíka krále. Poté, co byl odhalen jako hlava komplotu proti poručnickému režimu, prchl ze země.

Magdalena Rudenschöldová: kdysi byla dvorní dámou. Armfeltova milenka a spojenkyně, kterou drží ve vazbě na Långholmenu.

Johan Erik Edman: vrchní tajemník kanceláře pro právní dohled nad říšskými úřady. Je oddaný baronu Reuterholmovi; podnikavý, ale bezohledný člověk, plně zabraný do pronásledování gustaviánů.

Magnus Ullholm: ředitel policie města Stockholm, přestože v minulosti zpronevěřil církevní fond pro vdovy. Darebák.

Eumenidy: řád, který pod falešnou vlajkou dobročinnosti zajišťuje mocným mužům zábavu.

PROLOG

Podzim 1794

i.

Zasvě vzala blažená melodie smyčců a strun, která před chvílí zalila svět a dovolila mu na okamžik pozapomenout na všechno ostatní. Místo ní se do podzimní noci zarývá vyzvánění na poplach a tóny věžních zvonů jsou jako šustění šmátravých rukou, které se nyní shánějí po něm a pouze po něm, zvěsti o jeho zranitelnosti rozhlašují široko daleko. Tycho vtáhne hlavu mezi ramena, celý se přikrčí a vyrazí ze skrytu uliček směrem k hučící vodě u Polhemova zdymadla. Díra po odlomeném kusu kočičí hlavy ho ožebračí o přezku na levém stře-
vici, nemůže si tu však dovolit otálet, raději poupraví krok tak, aby se mu kožená bota nesvezla z nohy. Osaměl, už nemá po boku Jarricka, ten se bez jediného slova či rozloučení vytratil do některé z příčných uliček města mezi mosty, sotvaže dostal minci požadovanou za poslední prokázanou službičku. Cetona to ani trochu nepřekvapilo. Od své pravé ruky by ostatně nečekal nic jiného. Je vyřízený; celý jeho život se teď nabízí k rozprodání a zájemců bude celá řada. Lepší se rozdělit hned než zkoušet, co vydrží pouta ukutá chamtivostí. Jakékoliv pozůstatky důvěry, kterou k sobě kdysi chovali, by se přetavily leda v odkládanou zradu.

Kam oko ve svitu hvězd dohlédne, tam si hladinu saltsjönské zátoky zabírají divoké husy. Na padacím mostě se musí zachytit zábradlí, jinak by na kluzkých prknech upadl. Vichr divoce vhánil vodu Mälarenu mezi kameny a poplašné zvonění na něj dotírá každou škvírkou ve dřevě; tam, kde pěna olizuje zdi, je slyšet i škodolibý šepot: *Všecky věřitele máš v patách. Nastal čas splácet, žádnou jinou měnu než krev ze*

tvých žil nepřijmou. Kus za břehem na druhé straně najde volný kočár, vozataj na kozlíku chrápe s bradou spuštěnou na prsa a dlaněmi vraženými do podpaždí. Než podkovy začnou tlouct v pravidelném tempu o kameny, Ceton se za sklem choulí, třebaže je popraskané a zanesené tak, že skrze něj málem není vidět.

Opadané lístky růží leží polapené v závětrří u zdi, avšak kdykoliv se do nich opře poryv větru z druhé strany, roztočí se ve víru. Zaklepe na dveře, zasyčí na děvečku své jméno a vytrhne jí z ruky svícínek. Je chápavá natolik, že se hned klidí z cesty. Ceton už v předpokojí cítí pach místnosti za ním, žádná voňavka jej nepřebije. Přede dveřmi do ložnice si k nosu nejdříve přiloží parfémovaný hedvábný kapesník, avšak vzápětí si to rozmyslí a zasune jej zpět do kapsy: nechce, aby si myslela, že ho může k něčemu přimět, byť leda skrze odpor. Položí prsty na mosaznou kliku, zastudí ho, ještě zaváhá. Pak ji stiskne, otevře. Vstoupí do zšeřelé ložnice.

V puchu za prahem nabírá tvar i sama tma, jako by se tam převalovala mlha nebo dým. Svíčka, kterou si na cestě pokojem nese, ho spíše oslepuje, než aby pomáhala. Odloží mosazný svícen na stůl u zdi a před širokým stínem postele s nebesy zůstane chvíli stát. Její majitelku zakrývají tenké závěsy. Tycho vyčkává, vytrvá, dokud mu nepřestane bušit srdce a neuslyší ji dýchat – klidně a opatrně, nejde o žádné pochrupování spáče. Popadne ho vztek. Už teď nad ním má navrch. Leží si tam jako drak v jeskyni a se vši trpělivostí, již jí propůjčila léta a již se ta jeho nikdy nevyrovná, ho pozoruje.

„Milovaný Tycho. Čekala jsem na tebe.“

Ceton se při těch zvucích zachvěje hrůzou, ví, jak obelhávají. Za dobu, co je ochromena, se její tvary proměnily nastokrát, ale hlas, který kdysi vycházel z útlého dívčího hrudníčku, ten jí zůstal. Nepochybně strašně trpí, avšak ta slova si vychutnala, jako by šlo o sladký mok kanoucí z vinné sklenice. Sotvaže je Ceton s to konečně promluvit, pod košilí mu vyrazí pot.

„Mirando.“

Ona vyprskne smíchy. Tycho cítí, že mu v ústech zduřel jazyk, na jednu mu to vůbec nemyslí, nemůže jinak než čekat, až se ona vysloví, všechna iniciativa mu právě protéká mezi prsty.

„Ach, Tychone. Tvůj hlas. Vždyť se třese. A to stojíš před vlastní chotí. Ale bezpochyby si za ty rozpaky nemohu připisovat všechny zásluhy sama. Zvony vyzvánějí už celé hodiny, poslala jsem chudinku Gustavu nahoru na kopec, ať se podívá se, co se to děje. Povídala, že Kungsholmen je v plamenech, a pak se sem horempádem přizeneš ty s jazykem na vestě. A jak to vypadáš! Vždyť jsi propotil i kabát. Hrůzou jsi celý zchvácený, s tím smradem si nezadá ani moje sněť! Tak ven s tím. Co se mému drahouškovi přihodilo?“

Vždy ho uměla trýznit pouhým slovem, k vlastní škodě. Výsměch sálá z každé hlásky. Je dotčen, a tak se na žádné řečnění a finesy nemůže, přejde rovnou k věci, v odpověď jen vztekle zasyčí.

„Kolik z toho máš na svědomí ty, Mirando?“

„Inu, Tychone, určitě chápeš, že u člověka, který nezvedne z prostěradla ani špičku prstu, se něco takového stanovuje těžko. Upřímně však doufám, že k tomu, že tě stihla tahle pohroma, jsem přispěla alespoň trošku, protože pravdou je, že jsem se tedy vynasnažila, seč to šlo.“

Posune hlavou po polštáři, na uchu jí zacinká rolnička.

„Měli jsme návštěvu, víš, na kterou jsem dlouho marně čekala, a přiznám, že zpočátku moc nenaplnila vysoká očekávání snovaná mým denním sněním. Přišel sem dlouhán a skrček, ten dlouhán byl už takový zdeptaný, poničený, člověka by v něm pohledal, měl ke všemu o ruku míň. A ten skrček... S tím bylo něco v nepořádku, to by viděl i slepý. Neměla jsem pochyb, že selžou, zkrátka že nesplní, co si předsevzali. Kdo by bral vážně takové pobudy, i kdyby snad předložili důkazy a přihodili ještě doznání? Nicméně ten dlouhán... V tom ti doutnal ohromný hněv, byla to taková zuřivost, že se na stěnách málem zkrabatily tapety. Dumala jsem, cos mu všechno nalhal, jakými zlotřilostmi ses to před ním chvástal. Dobrá. Poslala jsem je do anatomického sálu, doufala jsem, že ho tam popadne vztek

a na místě tě zabije. Ale asi jsem ho podcenila. Asi se holt dovede ovládat.“

„To je všecko?“

„Tuším, že jsem jim pověděla i něco o tobě, můj milý, že jsem vyradila něco o tvých strastech. Něco jsem si ale přece jenom nechala pro sebe.“

„Proč?“

„Strach ti zatemňuje rozum. Však víš proč. Asi jsem nepředpokládala, že mají nějakou velikou šanci na úspěch, ať tak, či onak. Ale pokud by se ta prapodivná dvojice náhodou nevrátila a ještě víc nelačnila po tajnostech, brzy by přišli jiní. Pak bych promluvila. Pokud mi tedy nejdříve nedáš to, po čem už tak dlouho toužím.“

On mlčí, čeká, až manželka zase promluví, ve skráních mu mezi tím tepe stále rychleji.

„Už mě musíš nechat jít, Tychone. Žádnou jinou možnost jsem ti nedala. Víím, že takové věci rád přenecháváš ostatním, že se sám jen díváš. Ne, neohlížej se po Gustavě. Není tu, kladla jsem jí na srdce, ať vezme nohy na ramena, sotvaže tě pustí přes práh, a už se nevrací. Dneska v noci si pro jednou ušpiníš ručičky ty. A zatímco to budeš provádět, pokud tedy vůbec zvládneš zatnout tipec bídnému životu, který je k ničemu, hlavou ti poběží, že jsem vyhrála, Tychone. Vyhrála jsem vůbec poslední partii, kterou jsme spolu ještě mohli sehrát, a každý rok proležený v téhle posteli, každá hodinka, každá minutka, se mi víc než vyplatily, když teď vidím, jaké je z tebe ubožátko. Pamatuješ si ten den, kdy jsme stáli před oltářem? Tenkrát jsem tě měla za krásného, to jsem tě ještě tak dobře neznala. Avšak teď se mi zdáš tisíckrát nádhernější, když jsi tak vyděšený, tak ponížený. Být tebou, můj drahý, neotálím, ví se, kde bydlíš, a tví nepřátelé prahnou po pomstě. Toto nebude tvá poslední prohra. Kdo dokluše jako první, co myslíš? Bude to ten bezručka a jeho potrhlý kostrounek? Nebo někdejší bratří z řádu? Některý ze šlechticů, jejichž přízeň sis vynutil? Co myslíš, kdo dychtí utáhnout ti smyčku? Čípak ruce to provedou?

Jestli nějaký bůh existuje, ví, že podívanou na to mi nemůže upřít, i kdyby to bylo letmé mžiknutí z mé vlastní pekelné hlubiny. Ale to je už starost někoho jiného. Takže teď poslechni a udělej, co je třeba, než ti dojde čas.“

Ví dobře, že mu nelže. Přesto zaváhá, marně se na věc pokouší podívat z jiné strany, najít skulinku, zrovna tak jako poraženec, který obejde hrací stůl a jen se na vlastní oči přesvědčí, že dostal šachmat. Jako v noční můře se přibližuje, krůček po krůčku, dokud se ze tmy nevyloupne peřina skrývající otlé oblíny, jež se mu hnusí. Ztěžka dýchá, plíce se mu plní zkaženým vzduchem, a tak polkne, aby se mu nezvedl žaludek. Ona se potěšeně zachichotá.

„Můj Tycho. Jsi jako nesmělý školáček, když má s někým poprvé ulehnout.“

Vytrhne jí zpod hlavy polštář a roztřesenýma rukama jí ho položí na obličej. Pak se do něj zapře, ale nedostává se mu sil a čas v přesýpacích hodinách najednou jakoby zatuhne v melasu. Musí se sklonit více a v ohavné karikatuře objetí se na ni položit celou vahou, a když ucítí, jak se pod ním třese její povolené maso, rozechvěje se znechucením. Ještě dlouho, dlouho, i přes prachové peří a hedvábí slyší spolu s cinkotem rolničky její tlumený smích.

Cestou ven se Tycho na chvíli opře o zeď. Pobral, co mu ještě zbývá ze jmění, nějaký ten peníz a hrstku cenností, nebyl však s to vzít si s sebou všechno, mnohé skrýše před ním utajila panika, zatemnila mu rozum, a tak uvázly v propadlišti zapomnění. Ona leží mrtvá ve své komnatě, oči má však dokořán a častuje ho posměšným pohledem, jenž provrtává i zdi. Naplnil si raneček, toť vše. Venku na zahradě stále panuje noc, je ovšem jiná než předtím, přiměje ho zastavit se u branky, jako by to snad byl oblouk s polospuštěnou mříží, kterou nad sebou vytušil. To se ozval strach, dokonale ohlazená koule, odnepaměti uhnížděná v bezpečí nejhlubší komory jeho srdce, pokud ne zcela zapomenutá, tak přinejmenším utajená před světem. Teď

rozlomila svá pouta a obsadila celý jeho svět. Obkličuje ho ze všech stran. Kdesi se cosi šustne, on sebou cukne a odpeláší jako zajíc, k jehož uším se po větru doneslo začenicání psisek.

ii.

Už to zaklepání zvěstuje cosi nedobrého. Dülitz je uvyklý na nesmělé prosebníky, na omluvy se za těžkosti, kterým opatrné zaškrábání nehtů o dřevo předchází. Teď však na dveře kdosi zprudka zabouchá špacírkou, spustí rytmickou salvu, protože ví, že on si nemusí dělat vrásky kvůli důlkům, jež po stříbrné holi zůstanou ve dřevě. Je pozdě, i tak ale venku ještě něco rozezná, když vyhlédne mezi závěsy na okně ve druhém patře, opatrně, aby na sklo nedopadly obrysy jeho stínu. Stojí tam dva muži, inkognito, klobouky se širokou krempou si stáhli hluboko do čela. Nejedná se o vzácný pohled. Málokdo se chlubí, že zašel navštívit pana Dülitze. Za nimi, u úpatí kopce svažujícího se do Štíří, čeká doprovod, dvojice, která dostala rozkaz držet se v povzdálí, oba se hrbí, aby jim nepoprchávalo za límec, dva statní chlapi, kteří na sobě pod kabáty mají stejnokroj, a přes hřebeny střech i závoje deště z druhé strany za Polhemovým zdymadlem, z uliček města mezi mosty, bliká záře z oken a lamp – záře vycházející z mnohoookého netvora, který ho pozoruje tu s lhotejností, tu se zlými úmysly. Dülitz leckdy obhlíží obzor města, jež mu i po všech těch letech připadá cizí, a cítí v kostech, že právě ono ho jednoho dne uloží do jámy, kterou si pod sebou dávno vyhloubil.

Okamžitě ví, kdo to k němu zavítal, návštěvu očekával, byt' se vyhýbal pouhému pomyslení na ni. Přesto si teď, když volky nevolky čelí faktům, nemůže pomoci a začne zkoumat důvody, které jej do této slepé uličky svedly. Možná že v životě každého člověka nastane někdy chvíle, kdy ho únava z rutiny přiměje zariskovat, kdy život,